

СТАНОВИЩЕ

От: професор доктор Лидия Стоянова Велкова
Военна академия „Георги Стойков Раковски”
Област на висшето образование: 9. Сигурност и отбрана,
Професионално направление 9.1. Национална сигурност
Научна специалност „Организация и управление
извън сферата на материалното производство“

Относно: дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“ – област на висшето образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност

Автор на дисертационния труд:
д-р Пламен Атанасов Атанасов

Тема на дисертационния труд:
СИГУРНОСТ И КОМУНИКАЦИЯ

Основание за представяне на становището:

Участие в състава на научно жури, определено със Заповед № 3-РК-331 от 28.09.2023 г. на Ректора на Нов Български Университет гр. София.

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Актуалността на избрания изследователски проблем, посветен на връзката „свобода - комуникация“ е безспорна, както от гледна точка на социално-икономическите промени от края на ХХ и началото на ХХІ век, така и в контекста на предизвикателствата, породени от трансформацията на човешкото общество, които имат за свой резултат преструктурирането на обществено-икономическите реалности и формирането на нов тип човешка организация. Всеобщо е мнението, че в постиндустриалното общество информационните процеси се превърнаха във водещ системообразуващ фактор на социалния, политическия и икономическия живот на човечеството, а сигурността за ефективна комуникация е очевиден индикатор за равнището на общественото развитие. В съвременния свят, в който информационните и комуникационните технологии имат огромно значение, правомерно е сигурността и комуникацията да се разглеждат като взаимозависими концепции, в чиито рамки каузалността между тях става все по-критична. Социалните мрежи, електронната поща, мобилните приложения и други комуникационни средства са част от ежедневието на милиарди хора, затова корелацията „сигурност – комуникация“ има важни последици за индивидите, обществата, държавите и международните отношения.

Значимостта и уместността на изследване, посветено на сигурността и комуникацията в светлината на глобализацията и международните предизвикателства, освен че поставя въпроса за социалното взаимодействие и възможностите за осъществяване на влияние на всички равнища, вкл. наддържавно, потвърждава потребността да се разкрият и да се предложат адекватни подходи и методи за управление на информационните потоци с цел предотвратяване на колизии в социалното измерение, тъй като в съвременния свят информацията и комуникациите играят ключова роля във формирането на обществени настроения, влияние и взаимодействие, и поради това имат решаваща роля в социалната сфера.

Макар да споделя доминиращото схващане, че проблемът за сигурността и комуникацията е свързан с новия по-широк и интегриран подход към сигурността (в рамките на т.нар. широка сигурност), д-р Атанасов застъпва тезата, че

справянето със сложните и многопластови предизвикателства на съвременния свят, изисква интердисциплинарност, както и ползването на знания и методи от различни научни дисциплини. Ето защо адмирам научната амбиция на д-р Атанасов в контекста на съвременните предизвикателства в областта на сигурността и социалните науки, да анализира и оцени този съществено важен в теоретичен и практически аспект сложен комплексен проблем и да обоснове своите отговори за насоките и възможностите за решаването му, което е от ключово значение за развитието на нови и иновативни подходи към сигурността.

Изследването е подходящо концептуализирано. Обектът и предметът на цялостния анализ в дисертационния труд са коректно дефинирани и са пряко свързани с целта на научното търсене – на преден план да се изведе взаимната свързаност „сигурност–комуникация“ и да се представи сложният механизъм, по който тя функционира, като се открият инструментите за направляването му в измерението на социални конструкти като държавата и обществото. В рамките на поставените времеви ограничения и терминологични уточнения, тя е постигната чрез последователното и в пълен обем решаване на конкретизиращите я три изследователски задачи в качеството им на основни инструменти за намеса във взаимозависимостите „сигурност/комуникация“, които са подробно и операционално разписани в структурата на работата.

Специално отбелязвам, че още на този етап, с формулирането на целта и задачите, постдокторантът д-р Атанасов е предпоставил теоретико-приложната насоченост, като водеща в своето изследване.

2. Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд на д-р Пламен Атанасов се характеризира с ясна, премерена и логично издържана структура. Съдържанието на труда е поместено в обем от 307 с., включващ увод, пет глави, всяка завършваща с изводи, заключение, библиография и приложения, което създава предпоставка за балансираност на изложението. В подкрепа на аргументацията на постдисертанта в изложението са поместени 7 таблици и 15 фигури. Към труда са представени и 4 приложения, илюстриращи авторовите тези.

За да постигне целта на изследването постдисертантът задълбочено и аналитично е обработил и систематизирал 377 заглавия на монографии, статии, студии, доклади и интернет източници на български, английски, немски и руски език.

Положителна оценка заслужава избраният изследователски подход към изследването в лицето на конвергентния, дивергентния и системно ориентирания подход, изграден върху научен инструментариум, включващ като методи за изследване на теоретичните постановки исторически, теоретичен и сравнителен анализ и синтез. Приложен е подходът на емпиричното изследване за събиране на необходимата информация, което осигурява постигане на поставената научна цел.

Водещата хипотеза на изследването, че „Материята на сигурността, която хората реализират в ежедневието си или която се стремят да постигнат, в една съществена част се описва и изследва пълноценно посредством процеса на комуникация, който протича в посока на изграждащите сигурността отношения” най-общо е потвърдена.

Темата на представения дисертационен труд напълно съответства на съдържанието и макар да се откриват тематично сравними разработки, притежава собствен облик. С логически структурираното си изложение, критичен подход и тематична балансираност, дисертационният труд е завършен продукт с отчетливи резултати, което дава основание да се направи изводът, че постдисертант д-р Атанасов познава задълбочено и многостранно състоянието на този съществено важен за науката и практиката интердисциплинарен проблем и демонстрира много добра осведоменост за характера и измеренията на сигурността като предмет на комуникацията.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Според самооценката на д-р Атанасов в дисертационния труд са постигнати пет научно-приложни приноса, които определям като изцяло негово лично дело и резултат от самостоятелни научни търсения.

В своята цялост осъществената научно-изследователска работа допълва и обогатява съществуващото знание за концептуалните основи на взаимовръзката

сигурност–комуникация в началото на 21-ви век, като нов дискурс сред актуалните концепции за сигурността.

В научно-приложен план изследването допринася за представянето и оценката на новаторска перспектива в областта на сигурността, която не само променя начина, по който разбираме тази фундаментална категория, но и я обективизира като неотделима част от човешкото развитие в рамките на обществените отношения, като по този начин тя по-скоро се изявява като ключов елемент в активната адаптация на човека и неговите социални обединения към света.

Посредством критичното преосмисляне на основните теории за сигурността, постдисертантът д-р Атанасов последователно насочва към разработването на нова гледна точка в разбирането за сигурността. В тази нова перспектива, сигурността се представя като феномен, който се търси и постига в контекста на комуникацията и нейната роля в съвременния свят.

Възможността за достоверност на получените научно-приложни резултати се съдържа в проведеното емпирично изследване, което води до генериране на Модел за повтарящи се зависимости, който представлява значителен напредък в разбирането на начина, по който системите се справят със сигурността и се адаптират към съвременните предизвикателства. Този Модел е свързан с възникването на комуникационни феномени като цензура, пропаганда и информационна война и играе ролята на ключов инструмент в управлението на сигурността и в създаването на стратегии за преодоляване на съществени трансформации в съвременното развитие. Тъй като Моделът е свързан и с развитието на публичността и реда в международните отношения, той е от съществено значение за разбирането на международната сигурност и за създаването на мерки за повишаване на стабилността в световен мащаб.

Като цяло тази новаторска перспектива в сферата на сигурността открива възможности за по-ефективно и интелигентно управление на предизвикателствата в съвременния свят и се изявява като важен елемент в модерната дискусия за сигурността.

4. Оценка на публикациите и автореферата

Д-р Пламен Атанасов е автор на редица публикации по изследваната тема. Водещата теза в дисертационния труд е подкрепена с шестнадесет публикации, една от които в съавторство. Всички те са в направление на поставения научен проблем, верифицират резултатите от научното изследване и осигуряват неговата обществена представителност.

Авторефератът към дисертационния труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение, като вярно и точно отразява неговото съдържание в обем от 49 страници.

Тук е мястото да отбележа, че според Справката за изпълнение на минималните национални изисквания и изискванията на НБУ по група показатели за научна степен „доктор на науките“, Пламен Атанасов формира 415 точки, с което надвишава изискуемите 350 точки.

5. Становище относно наличието или липсата на плагиатство

В рамките на моите компетенции и достъпните ми източници не установявам плагиатство в представения докторски труд. Не ми е известно в хода на процедурата да са получавани неанонимни и мотивирани писмени сигнали за установяване на плагиатство.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Изследване върху сложен и значим проблем, като сигурност и комуникация, безспорно предизвиква интерес, поставя въпроси и критични препоръки, които е трудно да се отбележат в едно ограничено по обема си становище.

Ето защо ще споделя само по-съществените ми конкретни бележки:

На първо място, в работата се откриват излишни от гледище на известността им за науката постановки, които освен, че биха могли да се редуцират с оглед големия обем на дисертацията, трябва да се използват, само ако върху тях се надгражда авторова теза.

Второ, по отношение на изводите по отделните глави, може да се желае повече, както по тяхната формулировка, така и по тяхната систематизация, като

част от тях биха могли да се преформулират с цел по-голяма представителност и фокусираност.

Трето, необходимо е разграничаване на приносите на научни и научно-приложни, както и по-голяма прецизност и категоричност в изказа при тяхното дефиниране.

Препоръчвам на д-р Атанасов да продължи научно-изследователската си работа по темата и да я популяризира на международни научни форуми.

7. Заключение

Като оценявам достойнствата на постигнатото, давам положителна оценка на дисертационния труд на тема „Сигурност и комуникация“ и изказвам съгласие на Пламен Атанасов Атанасов да бъде присъдена научната степен доктор на науките в област на висшето образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност.

02.11.2023 г.
София

Член на журито:
проф. д-р Лидия Велкова